

Komission ehdotus komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan soveltamisesta valtiontukeen tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista (SGEI-päätös)

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 3.10.2025 jäsenvaltioille ehdotuksen komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan soveltamisesta valtiontukeen tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista. Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi komission päätöstä (2012/21/EU) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (SGEI-päätös). Samalla komissio avasi muutoksista julkisen kuulemisen. Julkinen kuuleminen kestää 4.11.2025 saakka.

Komission on tarkoitus antaa lopullinen SGEI-päätös siten, että se tulisi voimaan vuoden 2025 loppuun mennessä.

Suomen kanta

Yleiset muutokset soveltamisessa

Suomi tukee komission keskeistä politiikkatavoitetta, jossa se pyrkii sääntelyn yksinkertaistamiseen ja jäsenmaille koituvan hallinnollisen taakan vähentämiseen käynnissä olevassa valtiontukisääntöjen uudistustyössään. Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyn

yksinkertaistaminen keskittyy valtiontukisääntöjen selkeytyksiin ja yritysten tasaveroisten toimintaolosuhteiden varmistamiseen, eikä valtiontukien myöntöperusteita kevennetä ilman vaikutustenarviota. Suomi katsoo, että hallinnollista taakkaa ei tulisi vähentää tuen avoimuuden ja läpinäkyvyyden kustannuksella. Suomi kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että jäsenmaiden yhdenmukainen sääntöjen soveltaminen tulisi taata.

Suomi katsoo, että SGEI-palvelusta maksettavan yleisen vuosittaisen korvausrajan nostaminen 20 miljoonaan euroon on inflaatio huomioon ottaen perusteltua. Lisäksi Suomi kannattaa ehdotettua uutta läpinäkyvyysvelvoitetta, jonka mukaan komissiolle kahden vuoden välein toimitettava kertomus SGEI-päätöksen mukaisista toimenpiteistä sekä julkaisuvelvollisuus yli 15 miljoonan euron tukitiedoista korvattaisiin tukien rekisteröintivelvollisuudella joko kansallisella tai unionin tasolla 1.1.2028 alkaen. Suomi katsoo, että ehdotus lisää SGEI-palvelusta maksettavien korvausten avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Suomi pitää ehdotettua muutosta perusteltuna myös valtiontukisääntelyn yksinkertaistamisen näkökulmasta, sillä myös esimerkiksi vähämerkityksisen tuen myöntötietoja koskee samansuuntainen rekisteröintivelvoite.

Suomi suhtautuu sen sijaan kriittisesti liiallisten SGEI-palvelukorvausten valvontaa koskevaan artiklaan ehdotettuihin lievennyksiin. Suomi katsoo, että hallinnollisen taakan vähentämisellä perustellut ehdotukset saattavat aiheuttaa kilpailuvääristymiä markkinoilla, mikäli liiallisia korvauksia ei sääntelyn keventämisen vuoksi saada perittyä yritykseltä takaisin. Suomi suhtautuu kriittisesti myös ehdotukseen, jonka mukaan SGEI-toimeksiantoasiakirjassa ei enää tarvitsisi viitata SGEI-päätökseen. Suomi korostaa, että viitauksedellytystä perusteltiin vuoden 2012 SGEI-päätöksen antamisen yhteydessä päätöksen soveltamiseen liittyvän avoimuuden varmistamisella. Mikäli edellytys poistettaisiin, SGEI-palveluvelvoitteen saaneelle yritykselle ei enää toimeksiantoasiakirjassa ilmoitettaisi sovellettavaa EU-oikeusperustaa, millä saattaisi olla paitsi SGEI-päätöksen lainmukaista soveltamista, myös yrityksen oikeusturvaa heikentävä vaikutus.

Kohtuuhintainen asuminen

Suomi katsoo, että nykyinen SGEI-päätös on asumisen osalta riittävä, eikä siksi kannata soveltamisalan laajentamista kohtuuhintaiseen asumiseen. Suomi suhtautuu myös varauksellisesti ehdotettuihin sosiaalisen asumisen määritelmän tarkennuksiin, eikä pidä niitä tarpeellisina. Suomi katsoo, että ehdotettu sääntely on paikoitellen erittäin yksityiskohtaista ja rajaa kohtuuttomasti jäsenvaltioiden kansallista liikkumavaraa. Lisäksi sääntely saattaa vaikeuttaa nykyisten toimivien tukijärjestelmien soveltamista.

Suomi kuitenkin ymmärtää, että komission päätöstä halutaan päivittää vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja asuntokriisin aiheuttamia paineita eri jäsenvaltioissa. Suomi pitää tärkeänä, että SGEI-sääntely tarjoaa jäsenvaltioille riittävästi joustoa soveltaa sääntöjä kansallisten olosuhteiden mukaisesti. Päätöksen muuttaminen ei saisi johtaa siihen, että kansallisia järjestelmiä täytyisi tarpeettomasti muuttaa. Muutokset eivät myöskään saisi lisätä byrokratiaa ja aiheuttaa jäsenvaltioille kohtuuttomia hallinnollisia kustannuksia.

Suomi katsoo, että sosiaalisen ja kohtuuhintaisen asumisen kohderyhmien tarkempi määrittely pitäisi jättää jäsenvaltioiden vastuulle, jotta kansalliset olosuhteet ja järjestelmät voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon. Jäsenvaltioilla tulisi säilyä harkintavalta myös sen suhteen, mitä tekijöitä käytetään asunnon tarpeen arvioinnissa. Lisäksi Suomi katsoo, että sääntelyä olisi tarpeen keventää siten, että asukasvalintakriteereistä olisi mahdollista poiketa perustelluissa tapauksissa. Suomi katsoo, että päätösehdotuksesta tulisi ilmetä tällainen joustomahdollisuus.

Suomi huomauttaa, että päätösehdotuksen yksityiskohtaiset vaatimukset sosiaaliselle ja kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle sekä niiden edunsaajille rajaavat myös

jäsenvaltioiden mahdollisuutta segregaatien ehkäisyyn, ja siten päätösehdotuksessa haluttu kannustus inklusiivisten asuinalueiden luomiseen ja monimuotoiseen asuntokantaan ei toteutuisi.

Suomi tukee komission tavoitetta varmistaa, että tuet kohdentuisivat entistä tehokkaammin niitä aidosti tarvitseville. Valvonnan toteutustapa pitäisi kuitenkin jättää jäsenvaltioiden harkintaan. Päätösehdotuksessa tarkoitetut säännölliset tarkastukset olisivat toteutettavissa vain automatisoidusti. Tämä edellyttäisi kalliiden järjestelmien rakentamista, mikä ei olisi kustannustehokasta.

Suomi näkee välttämättömänä lieventää päätösehdotuksen sosiaalista ja kohtuuhintaista asumista koskevaa vaatimusta, jonka mukaan asumisen olisi aina oltava markkinahintoja alhaisempaa. Vaikka valtion tukeman asuntotuotannon täytyy lähtökohtaisesti olla edullisempaa kuin markkinaehtoinen asuminen, ehdotettu vaatimus olisi ristiriidassa Suomessa käytössä olevan omakustannusperiaatteen kanssa. Suomi katsoo, ettei vaatimus myöskään huomioi vuokramarkkinoiden alueellisia eroja. Vaatimusta tulisi siis lieventää, tai vaihtoehtoisesti omakustannusperiaate voitaisiin SGEL-päätöksessä tunnustaa sosiaalisen ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon hyväksyttävänä vuokranmääritysmallina.

Omakustannusperiaatteeseen ei myöskään sovellu, että vuokrille säädettäisiin enimmäis- tai vähimmäismäärät.

Suomi pitää tärkeänä, että päätösehdotuksessa tunnustetaan asumisen laadun merkitys osana sosiaalista ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Päätösehdotuksessa ja sen liitteessä esitetyt laatuvaatimukset ovat perusteltuja ja tukevat asumisen sosiaalista ja ekologista kestävyyttä. Suomi katsoo, että päätösehdotuksessa ei tulisikaan painottaa pelkästään kustannuskontrollia, vaan laadun ja kustannusten välinen yhteys tulisi ottaa huomioon. Päätöksessä tulisi selkeästi vahvistaa, että laadukkaat asunnot voivat edellyttää korkeampia investointeja, ja että nämä kustannukset ovat perusteltuja ja tukieloisia.

Suomi ymmärtää tarpeen seurata kohtuuhintaisen asumisen saatavuutta ja tarvetta pysytään seuraamaan erilaisilla mittareilla, kuten esimerkiksi asumiskustannusrasitteisten osuudella. Suomi kuitenkin katsoo, että jäsenvaltioilla tulisi olla mahdollisuus käyttää mittareita ohjaavina ja täydentävinä työkaluina, ei sitovina kynnysarvoina.

Suomi näkee riskinä, että päätösehdotus heikentäisi yksityisten investointien houkuttelevuutta, vaikka ehdotuksen mukaan SGEL-palvelu ei saa syrjäyttää yksityisiä investointeja. Päätösehdotuksessa asetetaan velvoite palveluiden pitämiseksi saatavilla sosiaaliseen ja kohtuuhintaiseen asumiseen vähintään 20 vuoden ajan. Suomi korostaa, että selvitysten mukaan tällaiset pitkät rajoitusajat ovat olleet yksi tekijä, miksi yksityiset toimijat eivät ole olleet kiinnostuneita rakentamaan valtion tukemaa asuntotuotantoa. Rajoitusten kesto pitäisi jättää jäsenvaltioiden kansalliseen harkintaan.

Kriittiset lääkkeet sekä lento- ja meriliikenneala

Suomi pitää kriittisiä lääkkeitä koskevia tarkennuksia kannatettavina, ja katsoo niiden tukevan osaltaan EU:n varautumista ja kokonaisturvallisuutta. Kriittisten lääkkeiden saatavuuden ja toimitusvarmuuden parantaminen ja samalla kansanterveyden suojelu ovat ensiarvoisen tärkeitä unionin kansalaisten hyvinvoinnin kannalta (U 24/2025 vp). Suomi pitää tärkeänä, että EU vähentää haitallisia riippuvuuksia ja vahvistaa omaa tuotantokapasiteettiaan kriittisissä materiaaleissa, joita tarvitaan esimerkiksi diagnostiikan, rokotteiden, lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden kehittämiseen (E 27/2024 vp).

Päätöksen jatkovalmistelun yhteydessä Suomi pitää perusteltuna saada komissiolta lisäselvitystä siitä, kattaako päätöksessä oleva kriittisten lääkkeiden määritelmä kaikki lääkkeet, joiden puute voi aiheuttaa riskin potilaalle, vai kriittisten lääkkeiden asetuksen taivoin ainoastaan unionin kriittisten lääkkeiden listaan kuuluvat lääkkeet sekä yleisen edun kannalta tärkeät lääkkeet. Lisäksi Suomi pitää perusteltuna saada tietoa ehdotetun 20 miljoonan euron enimmäisrajan riittävydestä kriittisiin lääkkeisiin liittyvien palvelujen tukemisen osalta.

Suomen näkökulmasta komission ehdotuksesta jää epäselväksi, millainen tosiasiallinen vaikutus 75 000 juoksumetriperusteisen rajoituksen lisäämisellä on päätöksen meriliikenneyhteyksiä koskevaan soveltamisalaan. Suomi katsoo, että päätöstä soveltavien kotimaisten viranomaisten näkökulmasta olisi selkeämpää, jos päätösluonnokseen sisällytetty 75 000 juoksumetrin rajan sijasta tai sen rinnalla säädettäisiin tonnimääräisestä soveltamisrajoituksesta.

Suomi katsoo, että lentokenttiä ja satamia koskevat SGEI-päätöksen soveltamisalan muutokset ovat kannatettavia, koska komission ehdotukseen sisällytetty lentokenttiä koskeva enimmäismatkustajamäärän nostaminen 500 000 matkustajaan saattaisi soveltamisalan piiriin useita kotimaisia lentokenttiä, jotka eivät aikaisemmin ole kuuluneet SGEI-päätöksen soveltamisalan piiriin.

Pääasiallinen sisältö

Yleistä

”SGEI” tulee englannin kielen sanoista Service of General Economic Interest (yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu). Komission mukaan SGEI on taloudelliseksi toiminnaksi määritelty palvelu, jolla saavutetaan sellaisia yleisen edun mukaisia tuloksia, joita ei samoilla ehdoilla tarjottaisi markkinoilla ilman julkista väliintuloa.

Vuodesta 2012 voimassa oleva SGEI-päätös¹ määrittelee ne säännöt, joiden mukaan toimittaessa SGEI-palveluja tarjoaville yrityksille valtiontuen ennakkoilmoitusta (notifikaatiota). Jäsenvaltioilla on runsaasti harkintavaltaa SGEI-palvelujen määrittelyssä.

Nyt ehdotettujen muutosten keskiössä on SGEI-päätöksen soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös kohtuuhintaisen asumisen tukemista sosiaalisen asumisen tukemisen lisäksi. Lisäksi komissio ehdottaa sektorikohtaisia muutoksia kriittisiin lääkkeisiin sekä lento- ja meriliikenteeseen liittyen, ja pyrkii päivittämään ja yksinkertaistamaan päätöksessä olevia sääntöjä myös muilta osin.

Keskeiset muutos- ja lisäysehdotukset muodostavat seuraavat kokonaisuudet:

- Yleiset muutokset SGEI-päätöksen soveltamisessa;
- Soveltamisalan laajennus koskemaan kohtuuhintaista asumista;
- Sektorikohtaisia sääntelyä kriittisten lääkkeiden sekä lento- ja meriliikenteen osalta

¹ Komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (2012/21/EU).

Yleiset muutokset soveltamisessa

Komissio ehdottaa SGEI-palvelusta maksettavan yleisen vuosittaisen korvausrajan nostamista nyt voimassa olevasta 15 miljoonasta eurosta 20 miljoonaan euroon. Muutosehdotusta perustellaan inflaatiolla.

Lisäksi komissio selventää, että yleinen enimmäiskorvaus on SGEI-palvelukohtainen. Mikäli yritys veloitetaan tuottamaan useampaa SGEI-palvelua, se voi saada jokaisesta palvelukokonaisuudesta erikseen kyseisen enimmäiskorvauksen. Samoin, mikäli useampi jäsenvaltio velvoittaa yrityksen tuottamaan SGEI-palvelua joko yksin tai yhdessä muiden yritysten kanssa, yritys voi saada enimmäiskorvauksen jokaisesta sellaisesta jäsenvaltiosta, jossa se tuottaa palvelua.

Voimassa olevan SGEI-päätöksen 4 artikla edellyttää, että SGEI-palvelun tuottaminen annetaan yritykselle yhdellä tai useammalla asiakirjalla. Tällä hetkellä päätös edellyttää, että tässä toimeksiantoasiakirjassa mainitaan viittaus SGEI-päätökseen. Edellytystä on perusteltu päätöksen soveltamiseen liittyvän avoimuuden varmistamiseksi. Komissio ehdottaa nyt kyseistä edellytystä poistettavaksi, ja perustelee ehdotustaan sääntelyn yksinkertaistamispyrkimyksillä.

Liiallisten korvausten valvonnan osalta komissio ehdottaa seuraavia sääntöjen lievennyksiä:

- 1) Tällä hetkellä voimassa olevan SGEI-päätöksen nojalla tarkastuksia tulee tehdä vähintään kolmen vuoden välein, mutta komissio ehdottaa tarkastusväliä harvennettavaksi viiteen vuoteen. Komissio perustelee ehdotusta hallinnollisen taakan vähentämisellä.
- 2) Uutena ehdotuksena komissio esittää, että liiallisten korvausten jälkikäteisestä tarkastuksesta voitaisiin kokonaan luopua tapauksissa, joissa korvaustaso olisi vahvistettu etukäteen liiketoimintasuunnitelman perusteella, ja jossa palveluntarjoajan voitotaso olisi etukäteen arvioitu kohtuulliseksi. Lisäksi jälkitarkastuksia liiallisten korvausten varalta ei komission mukaan tarvittaisi, mikäli SGEI-palvelun tarjoajan toiminta rajoittuisi vain kyseiseen SGEI-palveluun ja tarjoajalla olisi lakisääteinen velvollisuus sijoittaa kaikki voittonsa uudelleen kyseiseen SGEI-palveluun. Myös tämä ehdotus vähentäisi komission mukaan jäsenvaltioille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Voimassa olevan SGEI-päätöksen 7 artiklan mukaan jäsenmaiden tulee julkaista tiedot yli 15 miljoonan euron korvauksista, jotka myönnetään sellaiselle yritykselle, joka harjoittaa muutakin toimintaa kuin SGEI-palvelujen tarjontaa. Päätöksen 9 artiklan mukaan komissiolle tulee lisäksi toimittaa kahden vuoden välein kertomus SGEI-päätöksen mukaisista toimenpiteistä.

Komissio ehdottaa kyseisten artiklojen korvaamista uudella läpinäkyvyysvelvoitteella, jonka mukaan 1.1.2028 lähtien jäsenmaiden olisi rekisteröitävä jokainen yli 1 miljoonan euron tuki kansalliseen tai unionin keskusrekisteriin. Velvoite olisi sekä yritys- että SGEI-palvelukohtainen, ja tukitiedot olisi rekisteröitävä 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä. Samalla luovutettaisiin joka toinen vuosi komissiolle toimitettavasta kertomuksesta. Komissio perustelee myös tätä ehdotettua muutosta hallinnollisen taakan vähentämisellä.

Kohtuuhintainen asuminen

Komissio ehdottaa SGEI-päätöksen soveltamisalaan lisättäväksi mahdollisuutta tukea kohtuuhintaista asumista. Kohtuuhintaista asumista voitaisiin tukea silloin, kun markkinatilanteen ja erityisesti markkinapuutteen vuoksi kotitaloudet eivät pysty hankkimaan asuntoa kohtuuhintaisiin ehdoin. Tällä hetkellä voimassa olevan SGEI-päätöksen nojalla voi tukea ainoastaan sosiaalista asuntotarjontaa, joka on suunnattu muita heikommassa asemassa oleville kansalaisille ja yhteiskuntaryhmille, jotka eivät vähäisen maksukykynsä vuoksi kykene hankkimaan asuntoa markkinaehdoin. Komission mukaan tällä hetkellä kuitenkin myös keskituloisten kansalaisten on monessa jäsenmaassa haastavaa turvata laadukas ja kohtuuhintainen asuminen itselleen, minkä vuoksi SGEI-päätöksen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi asumisen osalta.

Ehdotetun soveltamisalan laajennuksen lisäksi SGEI-päätös sisältäisi jatkossa myös tarkempia edellytyksiä paitsi kohtuuhintaisen asumisen, myös sosiaalisen asumisen tukemisesta. Edellytykset on listattu SGEI-päätöksen liitteessä, ja niihin sisältyvät muun muassa määräykset siitä, mitä investointikuluja voidaan kompensoida, sekä ketkä tuetusta asumisesta voivat hyötyä. Asuntojen hintojen myös edellytetään olevan markkinahintoja alhaisempia. Lisäksi kohtuuhintaisen asumisen osalta edellytetään, että jäsenvaltiot tarkistaisivat määräajoin kohtuuhintaisessa asunnossa asuvien todellisen asunnontarpeen.

Ehdotuksen mukaan kohtuuhintainen asuminen tulisi suunnata henkilöille, joilla todennäköisesti on vaikeuksia päästä asuntomarkkinoille, mukaan lukien henkilöt, joilla on keskeinen yhteiskunnallinen rooli, vammaiset, ikääntyneet, opiskelijat tai yksinhuoltajat. Kohtuuhintaisten asuntojen tarvetta vähentäisi esimerkiksi se, jos kotitalouden jäsenet omistavat asuinkiinteistön. Sekä sosiaalisen että kohtuuhintaisen asumisen SGEI-palveluihin tulisi ehdotuksen mukaan soveltaa tiettyjä vähimmäislaatuvaatimuksia, jotka liittyvät esimerkiksi saavutettavuuteen, ilmastokestävyys, vähimmäispinta-alaan, lämmitykseen ja jäähdytykseen, ilmanvaihtoon sekä energiatehokkuuteen. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi voitava ehkäistä asuinalueiden eriytymistä ja köyhyyden keskittymistä edistämällä asuinalueiden monimuotoisuutta.

Kohtuuhintaista asumista voisi ehdotetun SGEI-päätöksen nojalla tukea ilman päätöksessä ehdotettua, korotettua 20 miljoonan euron yleistä vuosittaista enimmäistukirajaa.

Kriittiset lääkkeet sekä lento- ja meriliikenneala

Komissio ehdottaa SGEI-päätökseen lisättäväksi myös nimenomaisen maininnan mahdollisuudesta tukea kriittisiä lääkkeitä. Päätöksessä määriteltäisiin kriittinen lääke sel-laiseksi lääkkeeksi, jonka riittämätön saanti aiheuttaa vakavaa haittaa tai vakavan haitan vaaraa potilaille. Ehdotuksen perustelujen mukaan tiettyjen kriittisten lääkkeiden toimitusketjuun voi liittyä riskejä ja heikkouksia, joiden vuoksi niiden jatkuva toimittaminen unionissa saattaisi vaarantua erityisesti pandemian kaltaisessa kriisitilanteessa. Toimintusvarmuuden parantamiseksi julkista rahoitusta voisi siten kohdentaa kriittisten lääkkeiden, niiden vaikuttavien aineiden ja muiden keskeisten tuotantopanosten valmistuskapasiteettiin.

Kriittisten lääkkeiden tukemista ei ole rajattu pois myöskään tällä hetkellä voimassa olevan SGEI-päätöksen soveltamisalasta, joten kyseessä on käytännössä tarkennus voimassa oleviin sääntöihin.

Kriittisiä lääkkeitä voisi ehdotetun SGEI-päätöksen nojalla tukea päätöksessä määritettyyn korotettuun 20 miljoonan euron vuosittaiseen yleiseen enimmäistukirajaan asti.

Lento- ja meriliikennealan osalta komissio ehdottaa ensinnäkin, että saaria palveleviin lento- ja meriliikennedyhteyksiin lisättäisiin raja-arvot myös tavaraliikenteen osalta. SGEI-

päätöksen nojalla korvausta voitaisiin siis jatkossa myöntää nyt sovellettavan vuosittaisen enimmäismatkustajamäärän (300 000 matkustajaa) lisäksi silloin, kun meriliikenneyhteydet saarille sisältävät enintään 75 000 juoksumetrin verran rahtia.

Lisäksi komissio ehdottaa korotusta pienten lentoasemien ja satamien vuosittaisiin enimmäismatkustajamääriin: siinä missä voimassa olevan SGEI-päätöksen keskimääräinen vuosittainen matkustajamäärä on lentoasemien kohdalla rajattu olemaan enintään 200 000 matkustajaa ja satamien kohdalla enintään 300 000 matkustajaa, ehdottaa komissio lentoasemien enimmäismatkustajamäärän nostamista 500 000 matkustajaan ja satamien 400 000 matkustajaan. Uutena ehdotuksena komissio esittää keskimääräisen vuosittaisen matkustajamäärän poistamista kokonaan sellaisten satamien osalta, jotka ovat unionin uloimmilla alueilla. Komissio perustelee ehdotustaan sekä unionin uloimpien satamien maantieteellisellä sijainnilla että niiden liitettävyydellä jäsenvaltion mannermaahan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Päätöksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 106 artiklan 3 kohta, jonka mukaan komissio valvoo, että kyseisen artiklan määräyksiä noudatetaan, ja antaa jos se on tarpeen jäsenvaltioille osoitetut aiheelliset direktiivit tai tekee niille osoitetut aiheelliset päätökset.

SGEI-päätöksen muuttaminen kuuluu siten komission toimivaltaan.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

EU12 kilpailu-, hankinta- ja valtiontukijaoston ja EU22 liikennejaoston kirjallinen menettely 27.10.–29.10.2025. Lisäksi jaettu EU33 terveysjaostolle tiedoksi 27.10.2025.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Valtiontukisäännöillä asetetaan reunaehdot yritystukien myöntämiselle Suomessa. Ehdotus on suoraan sovellettavissa (ml. Ahvenanmaa), eikä sillä ole suoria lainsäädäntövaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole suoria budjettivaikutuksia. Ehdotettu uusi läpinäkyvyysvelvoite, jossa kaikki yli 1 miljoonan euron suuruiset tuet tulisi rekisteröidä kansallisen tai unionin tason rekisteriin, saattaisi lisätä tukiviranomaisille tulevaa hallinnollista taakkaa jonkin verran. Toisaalta samalla luovuttaisiin komissiolle kahden vuoden välein toimitettavasta kertomuksesta sekä yli 15 miljoonan euron tukitietojen julkaisuvelvollisuudesta, mikä puolestaan vähentäisi tukiviranomaisen hallinnollista taakkaa, joten kokonaisuudessaan hallinnollisen taakan ei katsota lisääntyvän merkittävästi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Euroopan komissio julkaisi 11. maaliskuuta 2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kriittisten lääkkeiden saatavuuden ja toimitusvarmuuden sekä yleisen edun kannalta tärkeiden lääkkeiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantamista koskevista puitteista sekä asetuksen (EU) 2024/795 muuttamisesta (COM(2025) 102 final). Valtioneuvosto antoi 12.6.2025 kriittisten lääkkeiden asetusehdotuksesta U-kirjeen eduskunnalle (U 24/2025 vp). Ehdotusta käsitellään neuvoston lääketyöryhmässä ja puheenjohtajamaa toivoo pääsevänsä sopuun vuoden 2025 loppuun mennessä.

Suomen varaukselliseen kantaan SGEI-päätökseen kohtuullista asumista koskeviin ehdotuksiin vaikuttaa vahvasti Suomessa käytössä oleva pitkäjänteinen ja toimiva korkotukilainajärjestelmä, jonka soveltamista ehdotetut muutokset saattaisivat vaikeuttaa. Suomen valtion asuntopolitiikan keskeisenä tavoitteena on jo vuosikymmeniä ollut tuottaa asumiskustannuksiltaan kohtuullisia asuntoja niiden ruokakuntien asunto-olojen parantamiseksi, jotka eivät ilman valtion tukea pysty kohtuullisesti järjestämään asumistaan. Tärkeä väline kyseiseen tavoitteeseen pääsemiseksi on ollut valtion tukemat arava- ja korkotukilainat. Tällä hetkellä käytössä ovat vain korkotukilainat, joilla valtaosa sosiaalisesta asuntotuotannosta rahoitetaan.

Korkotukilainalla rahoitettuja asuntoja koskevat laissa säädetyt kohdekohtaiset käyttö- ja luovutusrajoitukset, jotka sääntelevät muun muassa asukasvalintaa ja vuokranmääritystä. Asukkaiden valinta perustuu sosiaaliseen tarkoituksenmukaisuuteen ja taloudelliseen tarpeeseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asukasvalinnassa arvioidaan hakijaruokakunnan asunnontarvetta, varallisuutta ja tuloja. Asukasvalinnassa on asetettava etusijalle asunnottomat ja muut kiireellisimmässä asunnontarpeessa olevat, vähävaraisimmat ja pienituloisimmat hakijaruokakunnat. Lisäksi käytössä on enimmäistulorajat. Asukasvalintasäännöksiä on pidetty toimivina ja asunnot kohdentuvat pääasiassa hyvin niitä eniten tarvitseville.

Edellä mainituista asukasvalintakriteereistä on mahdollista poiketa ja valtion tukemaan asuntoon voidaan valita muukin hakija, jos edellytykset täyttäviä hakijoita ei ole. Tällöin asukkaaksi on kuitenkin valittava hakija, jonka olot vastaavat lähinnä asukasvalintaperusteissa edellytettyä. Poikkeamismahdollisuuden tarkoituksena on ehkäistä asuntojen vajaakäyttöä ja siitä aiheutuvia kustannuksia.

Korkotukilainajärjestelmässä asukkailta perittävä vuokra on määritettävä omakustannusperiaatteella eli vuokraa saa periä vain sen määrän, joka tarvitaan asuntojen ja niihin liittyvien tilojen rahoituksen ja hyvän kiinteistönpidon mukaisiin menoihin. Jos vuokrissa syntyy ylijäämää, on se huomioitava tulevien vuosien vuokranmäärityksessä, eikä ylijäämää voi siis maksaa omistajille. Omakustannusperiaate on yksi mekanismi sen varmistamisessa, että valtion tuki kohdentuu asukkaille edullisemman vuokran muodossa.

Korkotukilainajärjestelmässä asumisen hintaan vaikuttavat olennaisesti myös lainsäädännön edellytykset asuntojen kohtuullisista rakentamiskustannuksista sekä viranomaisen hankekäsittelyvaiheessa tekemä laatu- ja hintaohjaus. Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus valvoo muun muassa tuettavien asuntojen oikeaa sijaintia, laatutasoa ja hintaa. Rakentamisen ja perusparantamisen hyväksyttävien kustannusten täytyy olla alle markkinahintojen, jolloin myös vuokranmäärityksen perusteena oleva omakustannushinta jää alle markkinahinnan. Koska omakustannusperusteisessa vuokranmäärityksessä on kuitenkin huomioitava todelliset kustannukset, saattavat vuokrat poikkeustapauksissa nousta asumisaikana yli markkinahintojen, varsinkin paikkakunnilla, jossa vuokra-asuntojen markkinakysyntä on heikkoa. Tätä on viime vuosina tapahtunut muun muassa voimakkaan inflaation vuoksi, koska markkinaehtoiset toimijat eivät ole olleet pakotettuja siirtämään kustannusten nousua vuokriin samalla tavalla kuin valtion tukemaa asuntotuotantoa harjoittavat toimijat. Tästä haasteesta huolimatta

omakustannusperiaate on vakiintunut ja läpinäkyvä vuokranmääritysmalli, joka takaa kohtuuhintaisen ja laadukkaan asumisen ilman voitontavoittelua.

Suomessa asumista tuetaan valtion tukeman asuntotuotannon lisäksi kysyntätuilla, kuten yleisellä asumistuella ja toimeentulotuella, jotka vahvistavat kotitalouksien mahdollisuuksia selviytyä asumismenoista. Asumistuki on henkilökohtainen etuus, joka määräytyy ruokakunnan tulojen, varallisuuden, asumiskustannusten ja asuinalueen mukaan. Toimeentulotuki tuo puolestaan turvaa tilanteessa, jossa tulot eivät riitä välttämättömiin menoihin, ja se voi kattaa myös erityisiä asumismenoja. Näitä tukia voivat hakea myös valtion tukemissa asunnoissa asuvat asukkaat, jos he eivät kykene maksamaan omakustannusvuokraa.

Asiakirjat

draft SGEI decision 2012-21-EU
draft SGEI decision 2012-21-EU annex 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Sanna Nyyssölä, työ- ja elinkeinoministeriö, p. 029 504 7074
Hallitussihteeri Hanne Vikström, ympäristöministeriö, p. 029 525 0066
Neuvotteleva virkamies Ulla Närhi, sosiaali- ja terveysministeriö, p. 0295 163 619
Hallitusneuvos Altti Iiskola, liikenne- ja viestintäministeriö, p. 0295342076

VAHVA-tunnus

EU/305/2025

Liitteet

Viite